

Programiranje i programski jezici

Zadatak

Odrediti vreme prizemljenja aviona koji je uzleteo u x sati, y minuta i z sekundi i u letu proveo q sekundi.

Test primer:

x,y,z: 3, 47, 32

q: 45678

izlaz: 16 sati, 28 minuta i 50 sekundi

Primer

a) Šta je rezultat rada sledećeg programa?

```
#include <stdio.h>
main(){
    int x;
    x = (int)2.3 + (int)4.2;
    printf("%d\n",x);
}
```

b) Ispisati znak čiji je redni broj i^2+1 , ako je i celoborojna promenljva.

Bitovske operacije

& bitovsko AND

$1 \& 1 = 1$ $0 \& 1 = 0$ $0 \& 0 = 0$

- Neka je b ili 0 ili 1. Onda $b \& 0 = 0$, $b \& 1 = b$
- AKO ZELITE DA NEKE BITOVE POSTAVITE NA NULA, MORATE URADITI OPERACIJU AND SA 0
- Primer: $255 \& 15 = ?$
  - 255 -> 1111 1111
  - 15 -> 0000 1111
  - $255 \& 15$ -> 0000 1111
    - > oktalno 17
    - > heksadekadno 0F
    - > dekadno 15

& bitovsko AND

Primer: Dato je unsigned x; Koliko je $x \& 01$?

- x binarno $B_n B_{n-1} \dots B_4 B_3 B_2 B_1 B_0$

$x \& 01 =$ $B_n B_{n-1} \dots B_4 B_3 B_2 B_1 B_0$

$\& 0 0 \dots 0 0 0 0 1$

=====

$0 0 \dots 0 0 00 B_0$

- ZAKLJUCAK $x \& 01$ vraća kao rezultat nulti bit broja x

I bitovsko OR

$1 \mid 1 = 1$, $1 \mid 0 = 1$, $0 \mid 0 = 0$

- Ako je b ili 0 ili 1, onda $b \mid 0 = b$, $b \mid 1 = 1$
- AKO ZELITE DA POSTAVITE NEKI BIT NA 1, RADITI OPERACIJU OR SA 1

- Primer: $255 \mid 15 = ?$

255 -> 1111 1111

15 -> 0000 1111

$255 \mid 15$ -> 1111 1111

-> oktalno 377

-> heksadekadno FF

-> dekadno 255

I bitovsko OR

Primer: Dato je unsigned x; Koliko je $x \mid 01$?

- x binarno $B_n B_{n-1} \dots B_4 B_3 B_2 B_1 B_0$

$x \mid 01 =$ $B_n B_{n-1} \dots B_4 B_3 B_2 B_1 B_0$

$\mid 0 0 \dots 0 0 0 0 1$

=====

$B_n B_{n-1} \dots B_4 B_3 B_2 B_1 1$

- ZAKLJUČAK $x \mid 01$ vraća kao rezultat kome je 0-ti bit postavljen na 1

I bitovsko OR

Primer: Postaviti 5. bit (B4) na 1, a ostale sacuvati

X	B _n	B _{n-1}	...	B ₆	B ₅	B ₄	B ₃	B ₂	B ₁	B ₀
	0	0	...	0	0	1	0	0	0	0

(dekadno 16)

=====

B _n	B _{n-1}	...	B ₆	B ₅	1	B ₃	B ₂	B ₁	B ₀

- ZAKLJUČAK: $X \mid 16$ postavlja 5. bit u X na 1, a ostale bitove ne menja.
- $x \mid \text{pow}(2, n-1)$ postavlja n-ti bit u x na 1
- Kako postaviti 4. bit u broju x na 0, a ostale ne menjati?
- Kako postaviti najniža 3 bita u broju X na nule, a ostale bitove ne dirati?

^ (caret) bitovsko XOR –ekskluzivna disjunkcija

$$1 \wedge 0 = 1, 1 \wedge 1 = 0, 0 \wedge 0 = 0$$

- Neka je b ili 0 ili 1. Onda $b \wedge 1 = !b$, $b \wedge 0 = b$
- Primer: $255 \wedge 15 = ?$

255 -> 1111 1111

15 -> 0000 1111

$255 \wedge 15$ -> 1111 0000

-> dekadno 240

^ (caret) bitovsko XOR –ekskluzivna disjunkcija

- Primer: Dato je unsigned x; Koliko je $x \wedge 01$?
- x binarno $B_n B_{n-1} \dots B_4 B_3 B_2 B_1 B_0$

$X \wedge 01 =$ $B_n B_{n-1} \dots B_4 B_3 B_2 B_1 B_0$

$\wedge$ $0 \ 0 \ \dots \ 0 \ 0 \ 0 \ 0 \ 1$

=====

$B_n B_{n-1} \dots B_4 B_3 B_2 B_1 !B_0$

- ZAKLJUČAK $x \wedge 01$ vraca u kome je 0-ti bit invertovan, a ostali bitovi su nepromenjeni

~ bitovsko NOT

- Ako je `sizeof(int) = 1`, tj. ako se `int` registruje u 1 bajtu, tj. u 8 bitova, onda se: 1 registruje kao 0000 0001, 0 registruje kao 0000 0000
- Tada je $\sim 1 = \text{INVERTOVANO}(0000\ 0001) = 1111\ 1110$ tj. 254
 $\sim 1 = (2^{\text{na}(\text{sizeof}(\text{int}) * 8)} - 2)$
- Tada je $\sim 0 = \text{INVERTOVANO}(0000\ 0000) = 1111\ 1111$, ~ 0 daje citav registar napunjen bitovima koji su 1

>> SHIFT RIGHT –pomeranje nadesno

- Efekat deljenja stepenom dvojke
- Na primer $32 \gg 3$ je isto sto i $32 / 2^3$, ali $32 \gg 3$ se brže izvršava

<< SHIFT LEFT –pomeranje ulevo

- Efekat množenja stepenom dvojke
- Na primer $3 \ll 5$ je isto što i $3 * 2^5$, ali se $3 \ll 5$ brže izvršava

Šta je rezultat rada sledećeg programa?

```
#include <stdio.h>
main() {
    printf( "255 & 15 = %d\n", 255 & 15 );
    printf( "255 | 15 = %d\n", 255 | 15 );
    printf( "255 & 15 = %o\n", 255 & 15 );
    printf( "255 | 15 = %x\n", 255 | 15 );
    printf( "255 ^ 15 = %d\n", 255 ^ 15 );
    printf( "4 << 2 = %d\n", 4 << 2 );
    printf( "16 >> 2 = %d\n", 16 >> 2 );
    printf( "~(-3) = %d\n", ~(-3) );
}
```

Prioritet operatora

Operatori	Asocijativnost
() [] -> .	sa leva na desno
! ~ ++ -- + - * (type)sizeof	sa desna na levo
* / %	sa leva na desno
+ -	sa leva na desno
<< >>	sa leva na desno
< <= > >=	sa leva na desno
== !=	sa leva na desno
&	sa leva na desno
^	sa leva na desno
	sa leva na desno
&&	sa leva na desno
	sa leva na desno
?:	sa desna na levo
= += -= *= /= %= &= ^= = <<= >>=	sa desna na levo
,	sa leva na desno

Primer

Napisati program kojim računar simulira bacanje kockice, tj. generiše slučajan ceo broj na intervalu od 1 do 6.

```
#include <stdio.h>
#include <stdlib.h>
#include <time.h>
main(){
    srand(time(0));
    printf("Broj : %d", rand()%6+1);
}
```

srand se zove samo jedanput kao generator da ne bi svaki poziv rand funkcije generisao istu sekvencu

rand daje broj iz intervala [0, RAND_MAX]. RAND_MAX se razlikuje od računara do računara ali nije manji od 32767.